

Ірина Кривошея

**ГЕНЕАЛОГІЯ ЗНАЧКОВОГО ТОВАРИСТВА
МИРГОРОДСЬКОГО ПОЛКУ:
АВРАМЕНКИ, КОРОЛЕНКИ, ЧАПИ**

Значкове товариство, найнижча категорія значного військового товариства, сформувалось в кінці XVII — першій чверті XVIII ст. Це — військова верства населення Гетьманщини, взята під полковий менший прапор — значок. Найпоширеніші шляхи входження до цієї категорії значного військового товариства — багаторічна особиста козацька вислуга та як нагорода за служби предків на урядах. Роди Авраменків Королєнків та Чап рясніють значковими, які отримали це звання, поєднуючи власну службу та сотництво своїх попередників.

Указом імператриці Ганни Іванівни від 8 серпня 1734 р. була чітко визначена кількість значкового товариства у кожному з десяти полків Гетьманщини¹. До компуту Миргородського полку вписувалося 30 значкових товаришів. Поповнювати їх кількість дозволялось при появі вакансій. Насправді ж кількість значкових товаришів до середини століття була значно більшою. Наприклад, присягу імператриці Єлизаветі Петрівні у 1742 р. в Миргородському полку складала 87 значкових товаришів з дітьми. Причому, серед дітей теж вже були значкові товариші, а загальна їх кількість в полку — понад 80 чоловік². Звісно, така велика різниця між встановленою та існуючою кількістю була виключенням із правил, яке треба пояснювати окремо. В інших полках ця різниця була значно меншою. Та й у Миргородському полку вже 1763 р. нараховувалося 46 значкових товаришів (з них 8 абшитованих і пристарілих)³.

В середині XVIII ст. з'являється категорія асигнованих у значкові товариші, тобто кандидатів на звільнені місця у значковому товаристві та підвідомчих полковій канцелярії — тих, хто служив як значковий товариш, але при відсутності вакансії не мав ордеру на звання. Це була спроба обійти встановлений ліміт кількості значкового товариства. Кількість тих, хто служив як

значковий товариш без відповідного звання, не була сталою, тому точному підрахунку не піддається.

Розписи поданих нижче родин досить типові за картиною отримання і успадкування звання значкового товариша.

А В Р А М Е Н К И

I.

1. Авраам (?–1643–1664–?) — козак, у 1664 р. купив хутір у козака омельницького Антона Марченка за 14 коп.⁴

II.

2. Дмитро Авраменко — сотник омельницький (?–1682–?)⁵ . . . 1?

3. Трохим Аврамович (?–1663–1723–?) — у 1716 р. купував ґрунти в сотні, сотник омельницький (?–1719–?), в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р.⁶, зберігав купчі Авраама на родинний хутір. 1

Д.: Домінікія NN

4. Кирик — козак в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р. ?

5. Олефір — козак в середньоможному товаристві Омельницької сотні в 1723 р.⁷, походний отаман омельницький у 1742 р. ?

III.

6. Клим Трохимович (?–1683–1722–?) — значковий товариш (20-ті роки XVIII) 3

7. Ілля Трохимович (?–1690–1723–?) — козак в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р.⁸. 3

8. Іван Трохимович (?–1690–1723–?) — козак в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р. 3

9. Григорій Трохимович (?–1700–1752–?) — козак в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р., син сотника омельницького, значковий товариш (1735–1752–?) з рядових козаків, мав підданих у Омельницькій сотні (1752)⁹. 3

10. Василь Трохимович (?–1700–1723–?) — козак в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р. 3

11. Петро Кирилович (?–1700–1723–?) — в можному товаристві Омельницької сотні в 1723 р. разом з батьком¹⁰ 4

IV.

12. Гнат Климович (1703–1768–?) — народився в Омельнику, по старості слабкий. 6
Д.: Ганна Яківна (1723–1768–?) у 1768 р. хвора, не бачила на праве око, працювати не могла¹¹.

13. Михайло (?–1710–1752–?) — значковий товариш (?–1735–1752–?), житель омельницький, потім — кременчуцький. В 1735 р. був у поході, в 1737–38 р. був у Очаківському поході¹². У 1742 р. в команді на тому боці Дніпра. В тому ж році завів хутір, де мав двір, млин на р. Малій Березовці, потім розрослося у село на Малому Інгульці, де було більше 10 хат (1748). Отаман городовий кременчуцький (1748). ?

14. Ярема — з. т. 1737–38 р., двір в Омельнику¹³ ?

15. Олександр — наказний сотник омельницький (1739)¹⁴ ?

V.

16. Іван Гнатович (?–1740–1775–?) — хорунжий сотенний омельницький (1766–1775–?). Його двоюрідні брати Матвій, Василь і Петро Авраменки живуть на нерозділених предківських ґрунтах у 1768 р. В описі родинних володінь Іван називає Авраама прапрадідом, а Клима рідним дідом та згадує батькових братів¹⁵ 12

17. Лука Гнатович (1748–1768–?) 12

— Марфа Гнатівна (1752–1768–?) 12

18. Матвій (1742–1768–?) — жив нерозділений з братами на предківських ґрунтах (1768), у власних хатах і з ґрунтів відбували військову службу. Хутір від Омельника в 6 верстах на річці Омельник. 4 житлових хазяйських хати, та ще кілька пустих, 5 комор для поклажі, 2 конюшні, 5 сарайців. 13?

Д.: Ганна Трохимівна (1748–1768–?), родом з м. Власівки.

19. Василь (1744–1768–?) 13?

Д.: Уляна Гнатівна (20 р.) з м. Манжелівки.

20. Петро (1742–1768–?) — козак (1768), служить з братами з нерозділених ґрунтів. У Петра, Вуколи і Матвія рідні сестри Горпина

- і Килина та з ними в одній хаті живе Петра зведений, а Вуколи і Матвія рідний брат Данило Стародуб уродженець м. Городища (1736–1768–?), його матір Гафія померла. Дружина Данила Ганна Федорівна (1746–1768–?) ?
- Д.: Єфросинія Опанасівна (1746–1768–?), взята з хутора значкового товариша Кліма Авраменка.
21. Вукола (1750–1768–?) ?
22. Матвій (1753–1768–?) ?
- Горпина (1757–1768–?) ?
- Килина (1757–1768–?) ?
23. Клим — значковий товариш (1757–1768–?), мав хутір в Омельницькій сотні¹⁶ ?
24. Кузьма — значковий товариш 1764. Власник хутора на Омельничку (1764). ?

VI.

25. Іван Матвійович (1762–1768–?) 18
- Тетяна Матвіївна (1764–1768–?) 18
- Гафія Матвіївна (1766–1768–?) 18
26. N Васильович (1766–1768–?) 19
- Зіновія Василівна (1764–1768–?) 19

КОРОЛЕНКИ

I

1. Іван (?–1647–1670–?)

II

2. Григорій — сотник миргородський (?–1677–1678–?)¹⁷ 1?
3. Петро Іванович (?–1667–1693–?) — сотник миргородський (?–1687–1693.07–?) 1

III

4. Антон Петрович (?–1690–1738–?) — син сотника миргородського, отаман городовий миргородський (?–1713–1721–?), сотник наказний (1722)¹⁸ значковий товариш (?–1723–1738–?), наказний со-

- тник миргородський. В нього два брата Стефан і Василь, в них же брат другий Василь, осібно від них живе в своєму дворі, з діда і батька козаки¹⁹. Мав двір у Миргороді з братом Василем²⁰ 3
5. Василь Петрович (?–1693 — ран. 1741) — син сотника миргородського, козак дворянської корогви миргородського полковника (1722), військовий товариш (1722), козак миргородський (?–1723–?), наказний сотник миргородський (1725)²¹. Мав шинок у Миргороді. Сотник устивицький (3.10.1729–1736–?)²² 3
Д.: Ганна NN (?–1741–?). Проживала в Устивиці
6. Стефан Петрович — син сотника миргородського, полковий комісар (1724–1725 рр.), значковий товариш (?–1731–1742–?), в 1735 р. у поході не був, при полковому правлінні. В 1736 р. не був у Кримському поході, при полковій канцелярії в управлінні справами, в 1737 р. не був у Очаківському поході, був при полковій канцелярії. В 1738 р. не був у поході, звітував за купівлю коней²³. Мав двір і шинок у Миргороді 3
7. Василь Петрович — жив окремо від братів у власному дворі, отаман городовий миргородський (?–1725–1730–?)²⁴, козак можний миргородський (1731) 3
8. Яким Петрович — городовий миргородський отаман (?–1742–?) 3?

IV.

9. Григорій Васильович — значковий товариш в Устивицькій сотні (1737–1752–?). В 1737–38 р. звільнений від Очаківського походу, знаходився в комісії майора Шипова²⁵. Священик с. Кибинці (1752). Мав в Устивиці два шинки (1738), а у 1741 р. — один. . . . 5
10. Іван Васильович — службу розпочав значковим товаришем (1739–1774–?). Мав двір у Миргороді та двір жилий в Устивицькій сотні 5
Д.: Ганна Василівна Гамалія, донька козака лубенського.
11. Федір (Васильович?) — з чиновницьких дітей, мав 7 душ, служив з 1744, значковий товариш (1757–1777–?). Мав маєтність в Устивиці²⁶ 5?
Д.: NNN, донька козака.

12. Іван Степанович — з. т. (1742), присягав разом з батьком і братами 6
13. Семен Степанович — службу розпочав в 1742 р. в Миргородській полковій канцелярії, комісар полковий (1750). Значковий товариш. Військовий товариш (?–1779–?). В 1770–1771 рр. ГVK розглядала його справу про звільнення ним козаків від військової служби за хабарі, привласнення грошей, побиття козаків. В 1771 р. він образив полкового обозного миргородського Ярему Родзянку. Абшитований полковий хорунжий (1782). Мав 10 хат підданих у Миргородському повіті (1782), хутір у I полковій сотні в урочищі Богачка 6
14. Максим Степанович — у 1742 присягав разом з батьком і братами²⁷, службу розпочав 6 жовтня 1757 р. значковим товаришем 6 Д.: Феодосія Хомівна Томська, донька сотника новгородського.
15. Григорій — похідний городовий миргородський отаман (1760)²⁸. ?

V.

16. Георгій (1757–?) — службу розпочав з 1769 р., при 1–й сотенній Миргородській канцелярії, військовий товариш (1782) . . ?
17. Григорій (1749–?) — службу розпочав з 1763 р., військовий товариш (1777–1783–?). ?
18. Петро Федорович (1763–1777–?) 11

В розпис не ввійшли:

- Короленко Василь — з. т. Миргородського полку 1742 р.²⁹
- Короленко Федір — значковий товариш (1742)
- Короленко Остап — значковий товариш (1742)

Ч А П И

I

1. Григорій — сотник омельницький (?–1708.17.05–?, ?–1720–?)³⁰

II

2. Мартин (?–1720–раніш 1764) — з. т 1733–1752 р. з рядових козаків, в 1735 р. був у поході, в 1736 р. не був у Кримському поході,

закривав кордон по Дніпру біля Власівки, в 1738 р. був у Очаківському поході³¹. Жив у Омельницькій сотні, володів двором у Омельнику (1752)³². 1?
 3. Андрій — з. т. 1737–1741 р., жив у Миргороді, мав приїзжий двір у Яреськах і с. Тухи³³. ?

III

4. Прокіп Мартинович (?–1740–1768–?) — асигнований в значкові товариші (1764–68), син з. т., володів двором, який дістався від брата Стефана. До двору належали: поле орне, сінокоси, ліси, млин зі ставком. Маєтності були у власності Прокопа, Стефана і вдови їх брата з. т. Якова Чапи Єфросинії³⁴. 2

Д.: Катерина Михайлівна Пуза, донька козака кременчуцького.

5 Степан Мартинович (?–1740–1768–?) — асигнований в значкові товариші (1768), мали з Прокопом хутір в Омельницькій сотні . . 2

6. Яків Мартинович (?–1740–раніш 1767) — з. т. 2

Д.: Єфросинія, володіла спадковими за чоловіком землями нероздільно з його братами Прокопом і Степаном.

До розпису не ввійшли:

Михайло (1746–?) — син козака. Службу розпочав 15 травня 1772 р. значковим товаришем.

Степан — службу розпочав з 1767 р. значковим товаришем, син наказного полковника. Д.: N Семенівна Галаган, донька осавула полкового.

Подані розписи слугуватимуть основою для дослідження даних родоводів.

полку. Розписи ілюструють два найпоширеніші шляхи входження до значкового товариства у XVIII ст.

¹Окиншевич Л. Значне військове товариство в Україні-Гетьманщині XVII–XVIII ст. // Записки НТШ. — Т. 157. — Мюнхен, 1948. — С. 49.

²Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі — ЦДІА України). — Ф. 51. — Оп. 3, 8389. — Арк. 3, 24.

- ³Окиншевич Л. Назв. праця. — С. 94.
- ⁴ЦДІА України. — Ф. 57. — Оп. 1. — Спр. 439. — Арк. 580.
- ⁵Кривошея В. В. Українська козацька старшина. — Ч. 1: Урядники гетьманської адміністрації. — Вид. 2. — К., 2005. — С. 254.
- ⁶ІР НБУ. — Ф. І. — Спр. 54479. — Арк. 86.
- ⁷Там само.
- ⁸Там само.
- ⁹ЦДІА України. — Ф. 51. — Оп. 3. — Спр. 19350. — Арк. 689.
- ¹⁰ІР НБУ. — Ф. І. — Спр. 54479. — Арк. 85.
- ¹¹ЦДІА України. — Ф. 57. — Оп. 1. — Спр. 439. — Арк. 575–580.
- ¹²Там само. — Ф. 1501. — Оп. 1. — Спр. 58. — Арк. 27–28.
- ¹³ІР НБУ. — Ф. І. — Спр. 54476–54478. — Арк. 314.
- ¹⁴Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 254.
- ¹⁵ЦДІА України. — Ф. 57. — Оп. 1. — Д. 439. — Арк. 575.
- ¹⁶Там само. — Ф. 57. — Оп. 1. — Спр. 438. — Арк. 137.
- ¹⁷Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 241.
- ¹⁸Там само. — С. 242.
- ¹⁹ІР НБУ. — Ф. І. — Спр. 54479.
- ²⁰Там само. — Ф. І. — Спр. 54476–54478. — Арк. 445.
- ²¹Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 242.
- ²²Там само. — С. 248.
- ²³ЦДІА України. — Ф. 1501. — Оп. 1. — Спр. 58. — Арк. 27–28.
- ²⁴Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 242.
- ²⁵ЦДІА України. — Ф. 1501. — Оп. 1. — Спр. 58. — Арк. 27–28.
- ²⁶Там само. — Ф. 763. — Оп. 1. — Спр. 534. — Арк. 17.
- ²⁷Там само. — Ф. 51. — Оп. 3, 8389. — Арк. 17.
- ²⁸Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 242.
- ²⁹ЦДІА України. — Ф. 51. — Оп. 3, 8389. — Арк. 17.
- ³⁰Кривошея В. В. Назв. праця. — С. 254.
- ³¹ЦДІА України. — Ф. 1501. — Оп. 1. — Спр. 58. — Арк. 27–28.
- ³²Там само. — Ф. 51. — Оп. 3. — Спр. 19350. — Арк. 275.
- ³³ІР НБУ. — Ф. І. — Спр. 54476–54478. — Арк. 445.
- ³⁴ЦДІА України. — Ф. 57. — Оп. 1. — Спр. 439. — Арк. 326.